

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

4.4. Esélyegyenlőség növelése a szakképzés módszertani fejlesztésével

I. rész

AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG NÖVELÉSE A SZAKKÉPZÉS MÓDSZERTANI FEJLESZTÉSÉVEL KUTATÁSI PROGRAM MEGVALÓSULÁSA

Alapvető célkitűzések megvalósulása

Új módszertani javaslatok kidolgozása annak érdekében, **hogy a szakképzésben jelentkező területi és szociális különbségek a jövőben csökkenjenek és majd kiegyenlítődjenek.** Az alapvető célon belül különös jelentőséggel bír, és egyfajta kiemelt részcélként szerepel, hogy a digitális hátránnyal érintett tanulók, akik körében **a roma és hátrányos helyzetű fiatalok aránya magas, digitális oktatásban való részvételük a korábbiaknál eredményesebb keretek között valósulhasson meg.** Ezáltal lehetőség nyílik az esélyegyenlőség növelésére, és folyamatosan és egyre szélesebb körben lehessen a digitális oktatás alapfeltételeit megteremteni mindenhol az országban, de kiemelten azokban a térségekben, amelyekben a társadalmi felzárkózást és a térségi gazdasági folyamatokat egyszerre segítheti az eredményes szakképzés.

Részcélok megvalósulása

Kiemelten fontos részcel annak a vizsgálata, hogy mennyire felkészült a hazai szakképzési rendszer humánerőforrás állománya – elsősorban az oktatók és az intézmények vezetése – arra, hogy a pandémia okán bevezetett korlátozások által sújtott időszakban is eredményes legyen a távoktatás a hátrányosabb társadalmi helyzetből érkező diákok számára, akik fokozottan veszélyeztetettek a szakközépiskolai lemorzsolódás szempontjából. Ennek általános felmérése segítheti azt, hogy tematikus oktatói segédanyagok, módszertani ajánlások készüljenek, személyes kompetenciafejlesztést támogató továbbképzési metódus kerüljön kidolgozásra és majd megvalósításra, illetve az utóbbiak alapján várhatóan bekövetkező változások mérésére online indikátorok meghatározása és online mérési rendszer kidolgozása lesz szükséges, amely egyfajta minőségbiztosítási keretrendszert is kínál.

Részcel továbbá az iskolaintézmények mellett a diákokat körülvevő otthoni közeg fejlesztése, jobb bevonhatósága és eredményesebb alkalmazása. A módszertan elméleti tartalmát az oktatók egy újonnan kidolgozott gyakorlati képzési tematikán keresztül sajátíthatják el.

A feladat ellátásához szükséges módszertani tevékenységek megvalósulása

1. Online kérdőíves felmérés és fókuszcsoporthozos interjúk a hazai szakképzési rendszerben:
 - Az oktatók és intézményvezetők felkészültségének, affinitásának, technikai jártasságuk és eszközállományuk feltérképezése;
 - A diákok, köztük kiemelten a roma és hátrányos helyzetű diákok felkészültségének, affinitásának, technikai jártasságuk és eszközállományuk feltérképezése;
 - Az online oktatás feltételei és a roma / hátrányos helyzetű diákok lemorzsolódása közötti korreláció vizsgálata;
2. Elemző tanulmány elkészítése, amelynek tartalmi elemei:
 - az online és fókusz-csoportos felmérések eredményeinek feldolgozása, értékelése, elemzése,
 - a hazai és nemzetközi jó gyakorlatok elemzése, véleményezése a digitális oktatás alkalmazásáról,
 - a szakképző intézmények esélyegyenlőséghez köthető dokumentumainak és adatszolgáltatási kötelezettségeinek azonosítása, a dokumentumok és adatkörök elemzése
 - továbbá a rendelkezésre álló jogszabályi, miniszteri és kormányzati rendelkezések megvalósításának helyi gyakorlata (olyan adatok, adatkörök azonosítása, elemzése, amelyek kapcsolatba hozhatók a digitális oktatással, esélyegyenlőséggel és iskolai lemorzsolódással);

3. Képzési tematika kidolgozása a szakképzésben részt vevő oktatók számára, amellyel a korábbiaknál megfelelőbb feltételekkel lesz biztosítható az online oktatáshoz szükséges humánerőforrás, illetve a szakképzési centrumokra vonatkozatható minimumok meghatározása. A képzési tematika ismérvei:
 - A digitális hátránnyal rendelkező diákokkal való alternatív, nem-frontális oktatói munka módszertana;
 - A digitális oktatás nem szokványos jellemzőinek elfogadása, és arra törekvés, hogy a lehető legjobban legyenek azok hasznosíthatók;
 - A digitális hátránnyal érintett tanulói közösségek bevonhatóságának növelése;
4. Digitális oktatási módszertan véglegesítése és biztosítása az IKK, valamint az egyes szakképző intézmények számára. Ezen belül:
 - Továbbképzési célokat szolgáló tartalmak és folyamatos fejleszthetőségük biztosítása;
 - Hatékonyságmérésre alkalmas indikátorrendszer és mérési eljárásrend kidolgozása;
 - Tanévenkénti összegzést lehetővé tevő értékelő és összegző rendszer kereteinek meghatározása;

A feladatok megvalósulásának folyamata 6 komponensben

1. **„A” komponens: Formadokumentumok kidolgozása, véglegesítése, technikai háttér biztosítása a felméréshez szükséges inputok fogadására (kérdőívek, fókuszcsoportos kérdések és témakörök meghatározása): 2021. június 08 – július 31.**
 - Eredmények: Kérdőívek, fókuszcsoportos interjú témakérdéseinek meghatározása, formadokumentumok előkészítése és elkészítése, amelyek alkalmasak arra, hogy gyors és egyértelmű formában érkezzenek vissza szakmai inputok az online kérdőíves felmérés során, illetve kellő részletességgel megvalósuló fókuszcsoportos interjúk készüljenek;
 - Célcsoport közreműködési formái: A szakképzési centrumok vezetői által előírt együttműködés a formadokumentumok továbbfejlesztése, tökéletesítése érdekében;
2. **„B” komponens: Online felmérés és fókuszcsoportos kérdőívezési tevékenység az ország minden régiójában: 2021. június 08 – 2021. augusztus 31.**
 - Eredmények: Szakmai inputok összegyűjtése az online felmérés és a fókuszcsoportos kérdőívezés során – a kutatás adatgyűjtési elemének a megvalósulása;
 - Humán és technikai háttér: a Diversitas Központ saját eszközparkja és tudásbázisa, szakértői;
 - Célcsoport közreműködési formái: A szakképzési centrumok vezetői által előírt együttműködés a formadokumentumok továbbfejlesztése, tökéletesítése érdekében;
3. **„C” komponens: Összegző tanulmány elkészítése: 2021. június 08 – 2021. szeptember 07.**
 - Eredmények: A kutatás során beérkezett adatokat feldolgozó, értelmező és elemző tanulmány elkészítése legalább 150 000 karakter terjedelemben;
 - Humán és Technikai háttér: Diversitas központ saját eszközparkja és tudásbázisa, szakértői;
4. **„D” komponens: Képzési tematika elkészítése: 2021. augusztus 01 – 2021. október 07.**
 - Eredmények: A kutatás eredményeit feldolgozó tanulmány alapján egy olyan képzési tematika elkészítése, amely alkalmassá teszi a szakképzési centrumok egyes oktatóit arra, hogy a digitális hátránycsökkentés érdekében online formában is alkalmasak legyenek sikeres oktatói munkára;
 - Humán és Technikai háttér: Diversitas Központ saját eszközparkja és tudásbázisa, szakértői;
 - Célcsoport közreműködési formái: folyamatos egyeztetés és véleményezés kérése a szakképzési centrumok vezetősége részéről;
5. **„E” komponens: Digitális oktatási módszertan végső kidolgozása véglegesítése és biztosítása: 2021. október 01 – 2021. december 31.**
 - Eredmény: az IKK Zrt. szellemi tulajdonaként megjelenő oktatási módszertan, amely azonnal és folyamatosan használható, illetve folyamatosan fejleszthető;

- Humán és Technikai háttér: Diversitas Központ saját eszközparkja és tudásbázisa, szakértői;
- Célcsoport közreműködési formái: Az egyes szakképzési centrumok a folyamatos szakmai konzultációkon való részvétellel segítsék a módszertan kidolgozásának és véglegesítésének a folyamatát;

6. „F” komponens: A digitális oktatási módszertan hatékonyságának mérésére alkalmas online mérési rendszer kidolgozásában való közreműködés: 2021. október 01 – 2021. december 31.

- Eredmények: egy online formában alkalmazható önálló mérési rendszer, amely képet ad attól, hogy mennyire sikeresen valósul meg az eredeti fő célként meghatározott, a területi és szociális különbségek kiegyenlítését célzó, esélyegyenlőséget biztosítani kívánó digitális oktatási módszertan;
- Humán és Technikai háttér: Diversitas Központ saját eszközparkja és tudásbázisa, szakértői;
- Célcsoport közreműködési formái: Az egyes szakképzési centrumok a folyamatos szakmai konzultációkon való részvétellel segítsék a mérési rendszer kidolgozásának a folyamatát;

Megvalósult feladatok

1. Hazai és nemzetközi gyakorlatok megismerése, feldolgozása, hazai jogi szabályozás áttekintése az IKK kijelölt kapcsolattartójával közösen: 2021. június 1. – 2021. június 8.
2. Formadokumentumok kidolgozása az IKK kijelölt szakmai kapcsolattartójával közösen: 2021. június 1. – 2021. június 8.
3. Szakképzési centrumokkal való személyes találkozások előkészítése, látogatási terv (itiner) elkészítése: 2021. június 1. – 2021. június 8.
4. Online kérdőíves kutatás meghirdetése, promóciója: 2021. június 8. – 2021. június 30.
5. Szakképzési centrumok személyes felkeresése valamennyi régióban, centrumonként legalább 2-2 intézmény bevonásával, azaz legalább 14 szakképzési centrummal, vagy általuk indokoltnak vélt önálló oktatási intézménnyel folytatott fókuszcsoporthos interjú megvalósítása: 2021. június 8. – 2021. augusztus 15.
6. Legalább 2 agrárszakképzési centrum, vagy általuk indokoltnak vélt önálló oktatási intézménnyel folytatott fókuszcsoporthos interjú megvalósítása: 2021. június 8. – 2021. augusztus 15.
7. Összegző tanulmány megírása IKK kijelölt szakmai kapcsolattartójával folytatott személyes konzultációk mentén: 2021. június 1. – 2021. augusztus 31. között legalább 5 konzultációs alkalommal.
8. Összegző tanulmány megírása 4, felzárkózáspolitikai szempontból meghatározó megye szakképzési centrumainak vezetésével folytatott véleményezési, konzultációs egyeztetések mentén: 2021. június 1. – 2021. augusztus 31 között legalább 1-1 alkalommal, azaz, összesen legalább 4 szakmai konzultáció megvalósulása szakképzési centrumokkal. A tanulmány technikai paraméterei:
 - a lefolytatott kutatás technikai és szakmai ismertetése;
 - összegzések, következtetések és elemzések megjelenítése;
 - hazai és nemzetközi gyakorlatok megjelenítése;
 - hazai jogi szabályozás megjelenítése;
 - minimum 150 000 karakter terjedelem;
 - részletes melléklet-lista elkészítése, amely a későbbiekben is felhasználható, frissíthető lehet az IKK számára;
9. Önálló minőségbiztosítási terv kidolgozása (legalább 15 oldal terjedelemben) az IKK Zrt. számára a komplex feladatsor eredményes, magas színvonalon történő teljesítése érdekében: 2021. június 01 – 2021. június 10. között.
10. Képzési tematika elkészítése az ITM Szakképzésért Felelős Helyettes Államtitkárságával, a Szakképzési Innovációs Tanács (SZIT) Roma és esélyegyenlőségi munkacsoportjával, az IKK kijelölt szakmai kapcsolattartójával, valamint legalább 4, felzárkózáspolitikai szempontból meghatározó megye szakképzési centrumainak vezetésével folytatott véleményezési,

konzultációs egyeztetések mentén: 2021. június 1. – 2021. szeptember 30. között.
Konzultációk minimális száma:

- ITM Szakképzésért felelős helyettes államtitkársága: 1 alkalom;
- SZIT Roma és esélyegyenlőségi munkacsoportja: 1 alkalom;
- Szakképzési centrumok: 1-1, összesen 4 alkalom;
- IKK kijelölt szakmai kapcsolattartója: 6 alkalom;

A képzési tematika legfőbb jellemzői:

- Word és ppt formátumok együttes elérhetősége;
- Ppt esetében minimum 30 dián (slide-on) történő megjelenítés;
- Jelenléti és online részvételi módokra kidolgozva;

11. Digitális oktatási módszertan véglegesítése és biztosítása az IKK kijelölt szakmai kapcsolattartójával folytatott véleményezési, konzultációs egyeztetések mentén: 2021. október 31. – 2021. december 15. között legalább 6 szakmai konzultáció megvalósítása.

II. rész

DIGITÁLIS OKTATÁSI MÓDSZERTANRA ÉPÜLŐ OKTATÓI KOMPETENCIAFEJLESZTÉST CÉLZÓ TOVÁBBKÉPZÉSEK TARTÁSA

Megvalósult feladatok:

1. Digitális oktatási módszertanra épülő képzési anyag részletes kidolgozása
2. A képzésben részt vevő 12 szakképzési intézmény kiválasztása
3. A 12 képzési alkalom megszervezése és megvalósítása
4. Elégedettségi és véleményezési kérdőívhez kapcsolódó módszertan kidolgozása és elektronikus adatfeldolgozása
5. Megyei szintű digitális szakmai tartalmak megosztása
6. A digitális oktatási módszertanra épülő oktatói kompetenciafejlesztést célzó továbbképzési anyag véglegesítése

Digitális oktatási módszertanra épülő képzési tematika kidolgozása

A korábban megvalósított országos kutatást összefoglaló és elemző tanulmány alapján elkészült egy, a digitális oktatás és a hátránykompenzáció kérdését feldolgozó és értelmező oktatási módszertan, amelynek megismerését és egyben a továbbfejlesztését célozza a 12 szakközépiskola bevonásával megvalósuló továbbképzés-sorozat. A továbbképzéshez egy önálló képzési módszertan készül majd, amely 6+6, azaz 12 órában ismerteti meg a résztvevőkkel a módszertant.

A feladathoz kapcsolódó tevékenységek, módszerek

A korábbi országos kutatás és az abból készült tanulmány feldolgozása, elemzése, annak megállapításai alapján képzési komponensek tervezése – szakmai tartalom megírása, szemléltető anyagok elkészítése, forráselemzés

Eredmény

2 x 6 órás képzési tematika és oktatói segédanyagai

A továbbképzés-sorozatban résztvevő 12 szakközépiskola kiválasztása

A hátránykompenzáció tekintetében meghatározónak tekinthető, felzárkózó gazdasági és társadalmi helyzetben lévő megyék (Baranya megye, Nógrád megye, Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Szabolcs-Szatmár-

Bereg megye) szakképző iskoláiból kiválasztásra került 12 oktatási intézmény. A kiválasztásnál szempont volt a korábban megvalósított fókusz-csoportos interjúk során megismert szakmai háttér, valamint a diákok relevanciája a hátránykompenzáció vonatkozásában. Mindezek mellett szempont volt az adott megyék szakképzési centrumainak véleménye, szakmai elvárásai.

A feladathoz kapcsolódó tevékenységek, módszerek	<ul style="list-style-type: none"> - Korábbi fókusz-csoportos interjúk összefoglalóinak vizsgálata - Kapcsolatfelvétel adott szakközépiskolák vezetőivel és szakképzési centrumokkal
Eredmény	Meghatározásra kerül a képzési programba bevont 12 szakközépiskola

A 12 képzési alkalom megszervezése és megvalósítása

A kiválasztott szakközépiskolák közvetett és közvetlen megkeresését követően meghatározásra kerültek a továbbképzés sorozat időpontjai. Ezeknek a meghatározása úgy történt meg, hogy azzal az adott intézmények napi oktatási ügymenete ne sérüljön.

A feladathoz kapcsolódó tevékenységek, módszerek	Egyeztetés a képzési alkalmak pontos idejéről és helyszínéről, valamint a résztvevőkről, illetve a tréning-feladatoknak a teljesítése
Eredmény	Megvalósult 12 alkalmas képzés 12 szakképző intézményben

Elégedettségi és véleményezési kérdőívhez kapcsolódó módszertan kidolgozása és elektronikus feldolgozása

A képzéshez, annak módszertanához és tartalmihoz kapcsolódóan kidolgozásra került egy elégedettségi és véleményezési kérdőív, amelyet önálló szempontrendszer jellemez. Ennek a szakmai tartalomnak a megrendelő általi jóváhagyását követően a képzések résztvevői lehetőséget kaptak arra, hogy önálló véleményeket fogalmazhassanak meg arról, hogy mennyire voltak elégedettek a képzéssel, mennyire tartották azt hasznosnak és milyen észrevételeik lennének annak további fejlesztésére. Az elégedettségi, véleményezési kérdőívek tartalma elektronikus formában került feldolgozásra.

A feladathoz kapcsolódó tevékenységek, módszerek	A kérdőív kidolgozása, szakmai szempontok meghatározása
Eredmény	Elégedettségi kérdőív, elégedettségmérés

Megyei szintű digitális szakmai tartalmak megosztása

A továbbképzés-sorozat megvalósítását követően, illetve azokban a megyékben, ahol ez időközben is megszervezhető, úgy azokkal párhuzamosan a képzéshez kapcsolódó digitális tartalmak átadásra kerültek. Az adott megyék szakképzési centruma/centrumai által kerülnek megosztásra az érintettekkel, akik a megyék minden szakképző iskolájába eljuttatják azokat.

A feladathoz kapcsolódó tevékenységek, módszerek	A korábban, valamint a képzés sorozat idején elkészült digitális szakmai tartalmak folyamatos megosztása közvetlenül egyes oktatási
---	---

	intézményekkel, valamint szakképzési centrumokkal
Eredmény	Négy megyében a 12 bevont szakközépiskola mellett további szakközépiskolák is hozzájutottak az oktatók a témakörhöz kapcsolódó szakmai tartalmakhoz

Továbbképzési anyag véglegesítése

A továbbképzés-sorozat tapasztalatai alapján véglegesítésre került a digitális oktatási módszertanra épülő oktatói kompetenciafejlesztést célzó továbbképzés anyaga.

A feladathoz kapcsolódó tevékenységek, módszerek	A korábban kidolgozott továbbképzési anyag felülvizsgálata a megtartott képzések visszajelzései alapján; a képzési anyagok, dokumentumok, prezentációk véglegesítése
Eredmény	A digitális oktatási módszertanra épülő oktatói kompetenciafejlesztést célzó továbbképzés végleges anyaga

Indikátorok teljesülése

- 1 db országos szintű felmérés alapján készült, legalább 120.000 karakter terjedelmű tanulmány
 - online kérdőíves felmérés: 77 kérdésből álló kérdőív, 41 szakképzési centrum, 6.127 minta (oktatók 35 %-a)
 - fókuszcsoportos interjú: 7 régió, 15 szakképzési centrum, 33 szakképző intézmény, 149 fő oktató
- Négy megyére vonatkozóan módszertani segédanyag és képzési program kidolgozása:
 - digitális oktatási módszertan; 1 db
 - digitális oktatási módszertan hatékonyságának mérésére alkalmas online mérési rendszer: 1 db
 - képzési program tematikája: 1 db
- Az oktatók számára továbbképzések megvalósítása 12 alkalommal, alkalmanként legalább 12 fő bevonásával
 - 4 megyében 12 szakképző intézmény (12 alkalom)
 - képzésbe bevont személyek száma: alkalmanként 12-17 fő, ebből 63 szakoktató, 76 közismereti oktató, 14 támogató szakember, 1 kollégiumi nevelő – összesen 153 fő, ebből 19 intézményvezető bevonásával